

PROFESSIONALISERING DOOR OBSERVATIE

Vaardigheidsmeter versterkt leerkrachten

Elke school streeft naar goede onderwijsresultaten en daarvoor is de kwaliteit van de lessen doorslaggevend. Meten, waarderen, bijleren, controleren: met de ontwikkel- en gesprekkencyclus krijg je als schoolleider grip op de kwaliteit van het lesgeven. Het observeren van leraren in de klas legt hier een goede basis voor. Er zijn echter veel lesobservatie-instrumenten. Wij spraken met 'Mister VHM' Fred Kramer, die aan de wieg stond van de Cadenza VHM. Een (digitale) kijkwijzer die is goedgekeurd door de PO-Raad.

TEKST EN FOTOGRAFIE MARTIN VAN ROOIJ

Heb je het over de VHM, dan heb je het over Fred Kramer van Triqs Educatief. Hij was van begin af aan betrokken bij de ontwikkeling van deze kijkwijzer en gaat komende zomer met pensioen. Met het jaarlijks afnemen van de *Cadenza Vaardigheidsmeter* (kortweg: VHM) krijgt een school zicht en grip op de vaardigheden van zowel individuele

leraren als het team als geheel. Fred: "De VHM is een digitaal observatie-instrument dat de kwaliteit van leerkrachten in beeld brengt, verdeeld over drie domeinen: het pedagogisch handelen, het organisatorisch handelen en het didactisch handelen. Bij het pedagogisch handelen gaat het vooral om een veilig leerklimaat. Als kinderen zich niet veilig voelen, komen ze niet tot leren. Het organisatorisch handelen heeft vooral betrekking op het klassenmanagement. Is er voldoende rust en orde in de klas, luisteren de kinderen goed, zijn de regels helder en worden ze nageleefd? Zijn zowel het pedagogisch als het organisatorisch handelen op orde, dan komt het aan op het lesgeven zelf: het didactisch handelen."

'Mister VHM'
Fred Kramer.

POSITIEVE BENADERING

Het werkt als volgt. De schoolleider neemt plaats in de klas en observeert het handelen van de leerkracht. Na de les zet de schoolleider zijn observaties in het VHM-systeem, waarna hij in het dashboard kan zien op welke onderdelen de leerkracht naar tevredenheid of zelfs excellent scoort. En waar nog verbeterruimte is. Fred: "We typeren de VHM doelbewust als een *ontwikkelin-*

strument en niet als *beoordelingsinstrument*. De vaardigheidsmeter laat zien wat goed gaat en waar ontwikkelkansen liggen. De benadering is nadrukkelijk positief en zeker niet bedoeld om leerkrachten op de vingers te tikken.”

Directeur Krijn Verdoes, directeur van de Ichthusschool in IJsselmuiden, is getraind in het gebruik van de VHM en overtuigd van de meerwaarde ervan voor zijn school. Hij zet de VHM doordacht in en dat is positief ontvangen door zijn team. “Ik ben sinds vorig jaar directeur van deze school. Ik wilde eerst mijn teamleden goed leren kennen en van elke leerkracht een paar lessen bijwonen alvorens feedback te gaan geven op hun lessen. Als ik meteen na mijn komst de VHM zou hebben ingezet zou dat misschien een gevoel van onveiligheid hebben gegeven. Dat wilde ik niet.”

Krijn Verdoes,
directeur Ichthusschool,
IJsselmuiden.

Een goede introductie van het instrument is belangrijk, weet Krijn. “Vaak stem ik een op een af met een leerkracht. Dan merk ik dat collega's ervoor openstaan met de VHM te werken. Ze hadden al een aantal jaren geen feedback op hun lessen ontvangen, dus vonden ze dat best spannend. Ik heb uitgelegd dat we de VHM inzetten om met elkaar het onderwijskundige gesprek

Op de Ichthusschool in IJsselmuiden brengen ze vakmanschap in beeld.

aan te gaan en zeker ook om mijn waardering te tonen voor hun inzet en alles wat goed gaat. Het gaat om positieve aandacht, om een investering in elkaar, zodat we samen het maximale uit onze inspanningen halen en dus ook het maximale voor leerlingen kunnen betekenen. De bevindingen leiden dan ook tot een *ontwikkelingsgesprek* en niet tot een *beoordelingsgesprek*. Ik bespreek nog dezelfde dag mijn bevindingen met de leerkracht, waarbij we samen concluderen wat goed gaat en waar ontwikkelkansen liggen. De toon van dat nagesprek bepaalt de nasmaak die de leerkracht aan de observatie overhoudt. Om het positieve karakter te benadrukken hebben wij er ook bewust voor gekozen de Vaardigheidsmeter een andere naam te geven. Wij noemen het instrument *Vakmanschap in beeld*.”

WAARDEVOLLE FEEDBACK

Jan-Kees Bezemer, leerkracht van groep 6, schuift aan. Met 28 jaar aan onderwijservaring kan hij bogen op de nodige ervaring. Toch werd ook hij een beetje zenuwachtig toen Krijn bij hem achter in de klas een plekje zocht om zijn les te observe-

..... GECERTIFICEERDE VHM-OPLEIDING SCHOOLLEIDERS

De Vaardigheidsmeter is nuttig voor schoolleiders, maar ook voor adjunct-directeuren, teamleiders en ib'ers. De opleiding voor het werken met de Cadenza VHM van Triqs Educatief is er in twee varianten. De basistraining bestaat uit twee theoretische colleges, gevolgd door vier afnames samen met een ervaren adviseur. De eerste twee nagesprekken met leerkrachten voert de adviseur, de laatste twee gesprekken voert de cursist onder supervisie van de adviseur. Naast de basistraining is er een verdiepte training: drie inhoudelijke colleges en zeven afnames en nagesprekken. Beide trainingen zijn gecertificeerd door het *Schoolleidersregister PO* en zijn goed voor 30 (basistraining) en 35 (verdiepte training) studiepunten.

Scan me

Voor meer informatie <https://www.triqseducatief.nl/training-opleiding/aanbod-herregistratie-schoolleidersregister-po/>

ONDERWIJSADVISEUR OP ZBP-BASIS

Heb jij een passie voor vraagstukken met betrekking tot onderwijsontwikkeling en -innovatie? Ben je woonachtig in de regio Noord- of Zuid-Holland, (Oost-)Groningen of Limburg? Wij zijn op zoek naar een ervaren adviseur voor het begeleiden van onderwijsprofessionals die op zbp-basis ons team kan versterken.

TRIQS EDUCATIEF

Triqs Educatief is een fullservicebureau voor het onderwijs. Samen met onze opdrachtgevers werken wij aan onderwijsvraagstukken.

Wij bestaan sinds 2001 en zijn een onderneming met korte communicatielijnen en een platte structuur. Onze ervaring hebben we opgebouwd in verschillende kennisgebieden, waaronder onderzoek & educatie, waarbij het altijd gaat om de ontwikkeling van mensen. Met 20 actieve, gedreven en enthousiaste medewerkers maken wij het verschil voor onze opdrachtgevers.

Wij ontwikkelen slimme (vragen)lijsten, methodes en trainingen. We ondersteunen dit door geavanceerde IT-oplossingen en laten organisaties, opdrachtgevers en werknemers de resultaten/ontwikkelpunten zien in begrijpelijke taal.

Onze specialiteit is educatie in relatie tot waarneembaar gedrag. Met gevalideerde systemen zijn wij in staat om mensen te coachen, op te leiden en te laten groeien in hun vaardigheden en competenties. Het contact van mens tot mens staat hierbij altijd centraal.

Wij werken vanuit een gedegen praktische en wetenschappelijke basis, interactief met de opdrachtgever, creatief wat betreft de speciale vragen van de opdrachtgever, met oog voor tijd en geld. Loyaal en toegewijd, de opdrachtgever wordt ontzorgd. Wij hebben onze opdrachtgevers in zowel primair als voortgezet onderwijs. Maar ook vraagstukken in de kinderopvang zijn ons niet vreemd.

JE WERKZAAMHEDEN BESTAAN UIT:

- Het adviseren van besturen/schoolleiders over persoonlijke ontwikkeling en het creëren van een positieve ontwikkelcultuur.
- Het begeleiden van implementatietrajecten voor nieuwe gebruikers van Kapablo/Cadenza VHM (onze vaardigheidsmeters).
- Het trainen van gebruikers (veelal schoolleiders) in het observeren en nabespreken van een les.
- Het coachen van de persoonlijke ontwikkeling van de schoolleider.

Het geven van colleges en workshops over een verscheidenheid aan onderwerpen, waaronder bijvoorbeeld directe instructie of het aanleren van strategieën voor denken en leren.

WIJ VERWACHTEN VAN JOU:

- Een afgeronde onderwijs- of opleidingskundige opleiding óf aantoonbare ervaring met onderwijs- en opleidingskundige projecten.
- Kennis van onderwijskwaliteit van primair, speciaal en voortgezet onderwijs.
- Een visie op toekomstbestendig en flexibel onderwijs.
- Een waardevol eigen netwerk.
- Ervaring met het uitvoeren en begeleiden van lesobservaties.
- Inhoudelijke kennis en ervaring rondom het directe-instructiemodel.
- Kennis van en oog voor wetenschappelijke ontwikkelingen binnen het onderwijs.
- Een klantgerichte houding op basis van maatwerk.
- Een ondernemende instelling en gerichtheid op marktkansen.

WORD JE ENTHOUSIAST VAN DEZE VACATURE EN VAN ONZE ORGANISATIE?

Solliciteer met jouw cv en motivatie. Wil je vooraf nog meer informatie?
Neem dan contact op met de heer Joost Laninga op 038 - 466 15 70 of via e-mail: info@triqseducatief.nl.

Jan-Kees Bezemer,
leerkracht groep 6,
Icathusschool.

ren. “Het was jaren geleden dat ik feedback had gekregen van een directeur en destijds was de feedback vooral leuk en niet heel inhoudelijk. Dus ja, ik voelde wel een lichte spanning.” Achteraf gezien was het heel waardevol. “Ik kreeg prima inhoudelijke feedback, waaruit bleek dat *modelen, controle van begrip en structureren* wat minder in mijn les naar voren kwamen. Wellicht door de spanning, want normaal gesproken let ik daar heel goed op. Verder mag ik nog vaker scherper bespreken wat het doel van de les is. Kinderen vinden dat prettig.”

REFLECTIE BELANGRIJK

Fred: “In het nagesprek nemen we de domeinen met de leerkracht door aan de hand van onze reflectiekaart. We vragen de leerkracht onder meer of hij een representatieve les heeft gegeven, of hij er zelf tevreden over is en of hij verbeterpunten ziet. Daarna zoomen we in op het pedagogisch klimaat en het klassenmanagement. Tot slot gaan we in op het didactisch handelen: instructie, actieve betrokkenheid van de leerling en differentiatie. Als een bepaalde vaardigheid niet is toegepast voeren we dat niet op als kritiek maar vragen we de leerkracht wat het voor de leerlingen zou kunnen betekenen als de leerkracht die vaardigheid wél in de les had verwerkt. Zo stimuleren we de reflectie, het nadenken over goed onderwijs.”

STAP VOORWAARTS

Een nagesprek levert een heleboel informatie op, misschien wel meer dan de leerkracht kan onthouden. Krijn: “Daarom kan de leerkracht de resultaten naderhand zelf inzien en erover nadenken. De VHM levert trouwens ook waardevolle informatie voor de schoolleider op, bijvoorbeeld als blijkt dat meerdere leerkrachten zich op hetzelfde aspect kunnen ontwikkelen. Daar zou je dan een speerpunt van kunnen maken in je nascholingsbeleid.” Fred beaamt dat. “Vaak krijg ik van een school die het VHM-traject heeft doorlopen de vraag om het team op een bepaald

onderdeel bij te spijkeren met een workshop of een studiedag, omdat uit de VHM naar voren gekomen is dat meerdere teamleden moeite hebben met een bepaald aspect, bijvoorbeeld het scherp formuleren van een leerdoel. Als uit de VHM blijkt dat meerdere leerkrachten op hetzelfde onderdeel ondersteuning kunnen gebruiken, zet je met zo’n collectieve training als school met een flinke stap voorwaarts.”

Jan-Kees blikt met genoeg terug op de feedback die hij kreeg. “Ik heb mijn zaken goed op orde maar kan me ook nog verder ontwikkelen. Prima, daar ga ik mee aan de slag. Toen mijn gesprek achter de rug was, heb ik mijn collega’s meteen verteld dat ik enthousiast was. Het is een beetje zoals met de weekopening: iedere leerkracht komt daarvoor aan de beurt en ook daar zijn sommige collega’s behoorlijk zenuwachtig voor. Wij leerkrachten geven onze leerlingen feedback en dat vinden ze spannend, maar dat geldt ook voor ons. Ook wij vinden het spannend om feedback te krijgen.” Krijn besluit met een geruststellende opmerking: “Dat gaat minder worden. Nu was het nieuw. Volgend jaar weet iedereen hoe het werkt en dat het een veilige manier is om te reflecteren op je handelen. Voor wie beter wil worden in zijn vak is gefundeerde, positief ingestoken feedback alleen maar fijn.”

FEEDBACK: NIET LANGER VRIJBLIJVEND

Jarenlang was feedback voor leerkrachten vrijblijvend. Sinds de onderwijs-cao 2016-2017 heeft iedere leerkracht echter recht op inhoudelijke feedback op zijn pedagogisch en didactisch handelen door zijn leidinggevende.

De afspraken in de cao verplichten schoolbesturen tot het gebruiken van een beproefd observatie-instrument bij het versterken van de didactische vaardigheden, de begeleiding van (startende) leraren en de professionalisering van lerarenteams. Schoolleiders wonen ieder jaar van elke leerkracht een les bij en bespreken die les na met gebruikmaking van een ondersteunend instrument van bewezen kwaliteit zoals de VHM.

Meer weten?

Kijk op Triqseducatief.nl/kijkwijzers/cadenza-vhm

Scan me